

Rune, 65, opererades för prostatacancer:

”Det var mycket orostankar kring hur aggressiv canceren var”

text ANNA RITTER foto ULF HUETT

Rune Westerlund bor i Bålsta tillsammans med hustrun Gunilla. –Jag har en farbror som gick bort i prostatacancer så jag har varit medveten om sjukdomen och att det kan finnas en ärftlighet, säger han. Däremot hade han aldrig hört talas om PSA-prov förrän han besökte

vårdcentralen 2011 för att kontrollera sina blodfetter. Läkaren frågade om han även ville lämna ett PSA-prov. – När det visade sig att PSA-värdet inte var så bra blev jag remitterad till en specialist i urologi. Efter en biopsi fick Rune diagnosen prostatacancer. – Känslan var att nu kommer den här canceren att döda mig. Jag var 13 år när min egen far dog och cancer-

beskedet fick mig att tänka på hur mycket jag har saknat honom. Nu skulle mina barn få gå igenom samma sak ... **När Rune återhämtat** sig åkte han tillbaka till arbetet som om inget hade hänt. – Det var så överkligt, det kändes som att det hände någon annan. Rune berättade inte om sin

cancer för någon utanför den närmsta familjen förrän några månader senare, då det var dags för behandling.

Rune ställdes inför två alternativ, operation eller strålbehandling.

Efter att ha pratat med specialister (inom respektive fält föll valet på kirurgi, inte minst därför att Runes dotter väddade om att cancer skulle opereras bort.

– Dessutom lockade robotassisterad kirurgi mig som teknikintresserad.

Rune fick vänta några månader på operationen.

– Det var mycket orostankar kring hur aggressiv cancer var och om den skulle hinna sprida sig. Ingreppet gick bra och Rune är i dag, tolv år senare, cancerfri och vid god hälsa, trots vissa biverkningar av behandlingen.

– Erektionsförmågan är påverkad och om jag skrattar håftigt eller nyser händer det att det läcker urin. Men jag känner ändå att jag kan leva med biverkningarna, alternativet hade varit så mycket värre.

Rune vill slå ett slag för bäckenbottenträning.

– Det kan göra stor skillnad, både för erektionen och inkontinensen.

Det är viktigt att upprätthålla en intimitet med sin partner, trots att sexlivet inte är som tidigare, menar han.

Rune har fått mycket hjälp och utbyte genom sitt engagemang i Prostatacancerförbundet i Uppsala län, där han nu stöttar andra som fått en prostatacancerdiagnos.

– Det har hänt mycket sedan jag fick min diagnos. Män vågar prata mer om besvär med prostatan och de nedre regionerna i dag, vilket är jättebra.

Prostatacancer – vanligaste cancerformen

Varje år får cirka 10 000 män prostatacancer i Sverige, vilket gör den till vår vanligaste cancerdiagnos. Tidig prostatacancer ger ofta inga symtom.

– Omkring 70 procent av prostatacancerfallen sitter en bit ifrån urinröret i prostatan. Det gör att dessa tumörceller inte ger några symtom förrän i ett senare skede av sjukdomen, säger docenten och överläkaren Lars Henningsohn.

När en prostatacancer har vuxit och ger symtom är de ofta desamma som vid godartad prostataförstoring.

– Det kan vara svårt att komma i gång att kissa och strålen kan blivsvagare. Du kan också bli kissnödig oftare, även på natten, eller få blod i urinen.

Kontakta en vårdcentral om du har symtom, eller om du vill lämna ett PSA-prov. Det är ett enkelt blodprov som tas för att hitra eller utesluta cancer. PSA är en förkortning av prostataspecifikt antigen.

Ett förhöjt PSA-värde kan tyda på cancer, men kan exempelvis också bero på godartad prostataförstoring.

– Det kan också räkna med att du precis har tagit en längre cykeltur eller skadat prostatan på annat sätt. Tryck kan nämligen ge tillfälligt högre PSA-värde, förklarar Lars Henningsohn.

Besked om förhöjt PSA-värde kan därför skapa obefogad oro. Det kan också leda till att långsamväxande prostatacancer behandlas i onödan.

Före 50 års ålder är prostatacancer sällsynt. Efter 75 år är det ovanligt att en liten prostatacancer som upptäcks med enbart PSA-prov hinner bli allvarlig. Därför kan du fundera på att lämna PSA-prov om du är mellan 50 och omkring 75 år, även om du inte har några symtom på prostatacancer.

– Du kan be din vårdcentral att få

göra ett PSA-test. Det viktiga är sedan att du får en utvärdering och uppföljning av testresultatet, säger Lars Henningsohn.

Om du har två eller fler genetiska släktingar som har haft sjukdomen har du en ärftligt ökad risk för prostatacancer och då är det bra att ta regelbundna PSA-prov från 40-års ålder.

– Det ger goda möjligheter att tidigt upptäcka en cancer som kan bli allvarlig och sätta in behandling i tid.

Lars Henningsohn menar att undersökningarna har blivit bättre, mer exakta och har färre biverkningar jämfört med för bara några år sedan.

Ungefär hälften av all prostatacancer är av en långsamväxande typ som inte kräver behandling. Den andra hälften är elakartad och måste behandlas.

– Genom en utredning vet man ganska säkert vilka som måste behandlas och vilka som kan avvaka med aktiv behandling.

Prostatacancer kan behandlas med operation, strålbehandling och läkemedel, exempelvis cytotostatika. Vad som är bäst beror bland annat på hur stor cancortumören är, om den har spridit sig, hur du mår i övrigt och vad du själv har för önskemål.

– Behandlingen är tuff och påverkar ofta livskvaliteten. Du kan till exempel få nedsatt förmåga att få stånd eller besvär med att läcka urin.

De flesta som har cancer begränsad till prostatan blir helt bra. Om sjukdomen spridit sig utanför prostatan är den svår att bota, men kan of-

tast hållas i schack med hormonbehandling. – Ibland går det att vänta med behandling. Då kan du i stället få komma på regelbundna undersökningar.

MER INFORMATION

➔ 1177.se/prostatacancer